

Vägledning för granskning av lärosätenas kvalitetssäkringsarbete

Avseende utbildning och forskning

Vägledning för granskning av lärosätenas kvalitetssäkringsarbete avseende utbildning och forskning
Utgiven av Universitetskanslersämbetet 2023, uppdaterad 2025-02-12 (version 3).
Diarienummer: 412-00398-23

Universitetskanslersämbetet • Hammarbybacken 31 • Box 6024, 121 06 Johanneshov
tfn 08-563 085 00 • e-post registrator@uka.se • www.uka.se

Innehåll

Inledning	4
Granskningens utgångspunkter	6
Syfte och fokus.....	6
Bestämmelser och principer.....	6
Bedömningsgrunder	7
Bedömningsgrunder för granskning av lärosätenas kvalitetssäkringsarbete avseende forskning.....	7
Bedömningsgrunder för granskning av lärosätets kvalitetssäkringsarbete avseende utbildning.....	9
Granskningsprocessen	12
Underlag för bedömning.....	12
Lärosätet skriver en självvärdering	12
Studenterna och doktoranderna skriver en inläga	14
Lärosätet lämnar in dokumentation från fördjupningsspår	14
Övriga underlag.....	14
Viktiga moment i granskningsprocessen	15
Lärosätet deltar på öppna digitala informationsmöten	15
UKÄ rekryterar bedömare	15
UKÄ bjuder in till möte om den enskilda granskningens tidplan och upplägg .	16
Lärosätet har ett första möte med bedömargruppen om kvalitetssystemet.....	16
Bedömargruppen väljer fördjupningsspår	16
Bedömargruppen genomför intervjuer	16
Bedömargruppen yttrar sig och UKÄ fattar beslut.....	17
UKÄ bjuder in till möte för återkoppling och samtal	18
Omprövning	18
Klagomål.....	18
Uppföljning	18
När kvalitetssäkringsarbetet är godkänt.....	18
När kvalitetssäkringsarbetet är godkänt med förbehåll	18
När kvalitetssäkringsarbetet är ifrågasatt.....	19
Bilaga 1. Guide till student- och doktorandkårens arbete med student- och doktorandinlägan	20

Inledning

Det här är en vägledning som beskriver hur det går till när Universitetskanslersämbetet (UKÄ) granskar lärosätens kvalitetssäkringsarbete avseende utbildning och forskning. Vägledningen redogör för granskningens syfte, utgångspunkter och innehåll samt processens olika moment.

Universitet och högskolor i Sverige ansvarar för att utbildning och forskning håller hög kvalitet. UKÄ:s roll är att se till att universiteten och högskolorna tar sitt kvalitetsansvar och genomför därför olika typer av granskningar. Det övergripande målet med UKÄ:s granskningar är att bidra till att den utbildning och den forskning som bedrivs vid universitet och högskolor i Sverige håller hög kvalitet. Bestämmelser om UKÄ:s ansvar för kvalitetssäkring av universitetens och högskolornas verksamhet finns i 1 och 2 §§ förordningen (2012:810) med instruktion för Universitetskanslersämbetet.

UKÄ genomför följande granskningar:

- examenstillståndsprövningar
- granskningar av lärosätens kvalitetssäkringsarbete
- utbildningsutvärderingar
- tematiska utvärderingar.

UKÄ:s granskningar utgår från högskolelagen (1992:1434), högskoleförordningen (1993:100), lagen (2019:504) om ansvar för god forskningssed och prövning av oredlighet i forskning, regeringens skrivelse *Kvalitetssäkring av högre utbildning* (2015/16:76) och *European Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area*¹ samt nationella och internationella riktlinjer för forskning².

Metoden för granskningarna har utvecklats i dialog med företrädare för universitet och högskolor, Sveriges förenade studentkårer (SFS) och arbetslivet samt i dialog med UKÄ:s referensgrupper och ett urval av

¹ *Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area (ESG)*, 2015. Se även Universitetskanslersämbetet, *Standarder och riktlinjer för kvalitetssäkring inom det europeiska området för högre utbildning (ESG) Översättning av Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area (ESG)*, 2015.

² *Europeiska stadgan för forskare och Riktlinjer för rekrytering av forskare* samt det nationella ramverk för kvalitetssäkring av forskning som utarbetats av Sveriges universitets- och högskoleförbund (SUHF).

kvalitetssäkringsorganisationer inom European Association for Quality Assurance in Higher Education (ENQA).

Granskningens utgångspunkter

Syfte och fokus

Syftet med UKÄ:s granskning av lärosätenas kvalitetssäkringsarbete är dels att kontrollera att lärosätena säkerställer hög kvalitet i sin verksamhet, dels att bidra till lärosätenas kvalitetsutveckling.

Granskningen fokuserar på huruvida lärosätenas kvalitetssäkringsarbete på ett systematiskt och ändamålsenligt sätt bidrar till att säkerställa och utveckla utbildningarnas och forskningens kvalitet.

Begreppet kvalitetssystem, som används i UKÄ:s granskning, syftar på systematiken i lärosätenas kvalitetssäkringsarbete. Med kvalitetssystem avser vi den struktur eller den ram som lärosätet har för sitt kvalitetssäkringsarbete. Kvalitetssystemet omfattar både de dokumenterade förutsättningarna, i form av organisation, ansvarsfördelning och styrdokument, samt de rutiner och arbetssätt som används för att arbeta med både kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling. Ett kvalitetssystem kan tydliggöra relationen mellan olika delar i verksamheten (till exempel hur mål, styrdokument och aktiviteter hänger samman).

I ett välfungerande kvalitetssystem ingår en välfungerande förbättringscykel. Med en välfungerande förbättringscykel menar vi att lärosätet arbetar systematiskt med att följa upp och utvärdera verksamheten samt använder resultaten som detta ger för att uppnå hög kvalitet i utbildningarna och forskningen.

Lärosätet ska kunna visa att de organiserar kvalitetssäkringsarbetet och tillämpar kvalitetssystemet på ett välfungerande vis och att lärosätet i praktiken ändrar sådant som inte fungerar väl.

Bestämmelser och principer

Granskningarna av lärosätenas kvalitetssäkringsarbete sker utifrån bedömningsgrunder. Bedömningsgrunderna har sitt ursprung i svensk lag och förordning samt i nationella och internationella principer och överenskommelser.

Granskningen av lärosätenas kvalitetssäkringsarbete avseende utbildning utgår från de internationella principerna för kvalitetssäkring av högre utbildning som är formulerade i *Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area* (ESG). ESG

behandlar lärosätenas interna kvalitetssäkringsarbete, den externa kvalitetssäkringen av lärosätenas utbildningsverksamhet och de krav som kvalitetssäkringsorganen ska leva upp till. För att möta överenskommelserna i ESG behöver såväl lärosätena som UKÄ säkerställa att de internationella principerna för kvalitetssäkring följs. Högskolelagen (1992:1434) och högskoleförordningen (1993:100) är också utgångspunkter i de granskningar som UKÄ genomför. De innehåller flera bestämmelser med bäring på lärosätenas kvalitetsarbete och på deras ansvar att säkerställa hög kvalitet i utbildning och forskning. Samtliga bedömningsgrunder för kvalitetssäkring av utbildning har sin grund i kvalitetskraven i lag och förordning eller i principerna i ESG.

Granskningen av lärosätenas kvalitetssäkringsarbete avseende forskning utgår från högskolelagen och högskoleförordningen. En viktig roll har dessutom nationella och internationella ramverk och riktlinjer för forskning samt lagen (2019:504) om ansvar för god forskningssed och prövning av oredlighet i forskning. De internationella riktlinjer för granskning av kvalitetssäkring av forskning som är särskilt relevanta är *Europeiska stadgan för forskare* och *Riktlinjer för rekrytering av forskare* (Stadga och riktlinjer). I Sverige har också Sveriges universitets- och högskoleförbund (SUHF) utarbetat ett nationellt ramverk med övergripande principer för kvalitetssäkring av forskning.³ Ramverket har varit betydelsefullt i UKÄ:s arbete att formulera bedömningsgrunder för granskning av lärosätenas kvalitetssäkringsarbete avseende forskning.

Bedömningsgrunder

Bedömningsgrunderna utgör kriterier för bedömargruppens bedömning. Bedömargruppen bedömer lärosätets kvalitetssäkringsarbete i relation till varje enskild bedömningsgrund.

Bedömningsgrunderna handlar om kvalitetssystemets uppbyggnad och funktion samt om olika områden som lärosätets kvalitetssystem ska kunna ta omhand. Några bedömningsgrunder preciserar grundläggande delar som bör finnas i ett kvalitetssystem, medan andra fångar lärosätets kapacitet att bevaka och utveckla specifika områden genom systemet.

Bedömningsgrunder för granskning av lärosätenas kvalitetssäkringsarbete avseende forskning

För att granska lärosätets kvalitetssäkringsarbete avseende forskning utgår bedömargruppen från åtta bedömningsgrunder.

³ Sveriges universitets- och högskoleförbund, *Gemensamt ramverk för lärosätenas kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling av forskning*. 2019, ISBN: 978-91-983359-7-2.

Bedömargruppen värderar för samtliga bedömningsgrunder att lärosätets kvalitetssäkringsarbete på ett systematiskt och ändamålsenligt sätt bidrar till att säkerställa och utveckla forskningens kvalitet. Det inkluderar att det finns en fungerande förbättringscykel som hjälper lärosätet att identifiera utvecklingsbehov och säkerställa och utveckla forskningskvaliteten samt att lärosätet har kunskap om huruvida de organiserar kvalitetssäkringsarbetet och tillämpar kvalitetssystemet på ett välfungerande sätt.

Sammantaget värderar bedömargruppen hur väl lärosätets kvalitetssäkringsarbete är beskrivet, motiverat och fungerar i praktiken.

Bedömningsgrunder forskning:

Fastställd ordning och kvalitetskultur

1. Lärosätet har en fastställd och allmänt tillgänglig beskrivning av lärosätets kvalitetssystem, där ansvarsfördelning, principer och konkreta arbetsformer för att säkerställa och utveckla kvalitet i forskningen framgår. Kvalitetssäkringsarbetet engagerar ledning och medarbetare samt externa intressenter när det är ändamålsenligt, och understödjer kvalitetskulturen och det strategiska arbetet på alla nivåer i organisationen.

Kontinuerlig uppföljning

2. Lärosätet säkerställer att det löpande samlar in, analyserar och använder ändamålsenlig information med bäring på forskningens kvalitet och relevans. Informationen tillgängliggörs för relevanta intressenter och används som underlag för forskningens utveckling, strategiska beslut och prioriteringar.

Återkommande granskningar

3. Lärosätet säkerställer att dess forskning eller forskningsmiljöer återkommande genomgår kollegiala granskningar ur nationellt och internationellt perspektiv. Granskningarna sker på ett ändamålsenligt sätt för lärosätet. Lärosätet fångar systematiskt upp och tar hand om de rekommendationer som sådana granskningar ger upphov till.

Forskningens utveckling och förnyelse

4. Lärosätet arbetar systematiskt för att skapa goda förutsättningar för forskningens och forskningsmiljöernas utveckling och förnyelse.

Stödverksamhet och forskningsinfrastruktur

5. Lärosätet arbetar systematiskt för att ge forskningen ett ändamålsenligt stöd samt har ändamålsenliga processer för prioritering och långsiktig förnyelse av forskningsinfrastrukturer.

Kompetensförsörjning, kompetensutveckling och karriärstöd

6. Lärosätet arbetar systematiskt för att långsiktigt säkerställa kompetensförsörjning för forskningens utveckling och förnyelse. Lärosätet arbetar även systematiskt för att skapa goda förutsättningar för kompetensutveckling och erbjuder välfungerande karriärstöd för forskare i alla skeden i karriären oberoende av anställningsform.

Jämställdhet

7. Lärosätet arbetar systematiskt för att främja jämställdhet i forskningens förutsättningar.

God forskningssed

8. Lärosätet arbetar systematiskt för att främja god forskningssed samt förebygga och hantera oredlighet i forskning.

Bedömningsgrunder för granskning av lärosätets kvalitetssäkringsarbete avseende utbildning

För att granska lärosätets kvalitetssäkringsarbete avseende utbildning utgår bedömargruppen från åtta bedömningsgrunder.

Bedömargruppen värderar för samtliga bedömningsgrunder att lärosätets kvalitetssäkringsarbete på ett systematiskt och ändamålsenligt sätt bidrar till att säkerställa och utveckla utbildningarnas kvalitet. Det inkluderar att det finns en fungerande förbättringscykel som hjälper lärosätet att identifiera utvecklingsbehov och säkra och utveckla utbildningskvaliteten samt att lärosätet har kunskap om huruvida de

organiserar kvalitetssäkringsarbetet och tillämpar kvalitetssystemet på ett välfungerande sätt.

I granskningen av lärosätets kvalitetssäkringsarbete avseende utbildning är både student- och doktorandperspektivet samt arbetslivets perspektiv centrala.⁴ De här perspektiven kan komma in i flera bedömningsgrunder och bedöms av bedömarna där de anser det vara relevant.

Sammantaget värderar bedömargruppen hur väl lärosätets kvalitetssäkringsarbete är beskrivet, motiverat och fungerar i praktiken.

Bedömningsgrunder utbildning:

Fastställd ordning och kvalitetskultur

1. Lärosätet har en fastställd och allmänt tillgänglig beskrivning av sitt kvalitetssystem, där ansvarsfördelning, principer och konkreta arbetsformer för att säkerställa och utveckla kvalitet i utbildningen framgår. Kvalitetssäkringsarbetet engagerar ledning, medarbetare och studenter samt externa intressenter när det är ändamålsenligt, och understödjer en kvalitetskultur och det strategiska arbetet på alla nivåer i organisationen.

Kontinuerlig uppföljning

2. Lärosätet säkerställer att det löpande följer upp och kontinuerligt samlar in, analyserar och använder ändamålsenlig information med bäring på utbildningens kvalitet och relevans. Informationen tillgängliggörs för relevanta intressenter och används som underlag för utbildningens utveckling, strategiska beslut och prioriteringar.

Återkommande granskningar

3. Lärosätets utbildningar genomgår återkommande kollegiala granskningar för att säkerställa att de håller hög kvalitet, är utformade för att ge studenterna förutsättningar att uppnå uppsatta mål och motsvarar studenternas och samhällets behov. Granskningarna leder till kontinuerlig förbättring av utbildningarna. Resultat och åtgärder kommuniceras på ett ändamålsenligt sätt.

⁴ Regeringens skrivelse 2015/16:76 Kvalitetssäkring av högre utbildning

Inrättande och nedläggning

4. Lärosätet säkerställer att det finns en tydlig ansvarsfördelning, ändamålsenliga processer och rutiner för inrättande och nedläggning av utbildningar.

Studentstöd, läranderesurser och infrastruktur

5. Lärosätet arbetar systematiskt för att säkerställa att infrastruktur, studentstöd och läranderesurser är ändamålsenliga för studenternas och doktorandernas lärande.

Kompetensförsörjning och kompetensutveckling

6. Lärosätet arbetar systematiskt för att långsiktigt säkerställa kompetensförsörjningen för att tillgodose utbildningens behov och förnyelse. Lärosätet arbetar systematiskt för att skapa goda förutsättningar för den undervisande personalens kompetensutveckling.

Samband mellan forskning och utbildning

7. Lärosätet arbetar systematiskt för att säkerställa ett nära samband mellan forskning och utbildning i verksamheten.

Studentcentrerat lärande

8. Lärosätet arbetar systematiskt för att säkerställa ett studentcentrerat lärande.

Granskningsprocessen

Lärosätets kvalitetssäkringsarbete avseende utbildning respektive forskning granskas vid samma tidpunkt. Lärosätet lämnar in en enda självvärdering och väljer hur mycket av kvalitetssäkringsarbetet avseende utbildning respektive forskning som beskrivs gemensamt och hur mycket som beskrivs separat. UKÄ fattar separata beslut för kvalitetssäkringsarbetet avseende utbildning respektive forskning. Besluten baseras på två separata yttranden från bedömarna.

Underlag för bedömning

Bedömningsunderlaget för respektive granskning består av följande delar:

- en självvärdering från lärosätet inklusive bilagor
- en student- och doktorandinlaga från student- och doktorandkårererna
- information från intervjuer
- dokumentation från valda fördjupningsspår.

Samtliga bedömningsunderlag vägs in vid bedömningen.

UKÄ förser i god tid lärosätet samt student- och doktorandkårererna med information om hur bedömningsunderlagen ska skickas in.

Lärosätet skriver en självvärdering

I självvärderingen ska lärosätet beskriva sitt kvalitetssystem. Lärosätet ska visa hur systemet tillämpas, analysera kvalitetssäkringsarbetets styrkor och utmaningar samt belägga analysen med stöd av dokumenterade exempel.

Lärosätet skriver en självvärdering som adresserar både kvalitetssäkringsarbetet avseende utbildning och forskning. Hur mycket som beskrivs gemensamt och hur mycket som beskrivs separat bör anpassas efter hur lärosätet har organiserat sitt kvalitetssäkringsarbete. Det är dock viktigt att det tydligt framgår för bedömarna vilka beskrivningar som avser utbildning, forskning eller både utbildning och forskning.

Självvärderingen får struktureras på det vis lärosätet finner lämpligt men ska explicit adressera samtliga bedömningsgrunder. Lärosätet ska visa

hur det arbetar för att uppfylla samtliga bedömningsgrunder och värdera hur väl arbetet fungerar.

Utöver att beskriva och värdera kvalitetssäkringsarbetet i relation till bedömningsgrunderna, bör lärosätet ge en övergripande bild av kvalitetssystemet, vilka mål och strategier som styr arbetet samt vilka styrkor och utmaningar som lärosätet anser följer med det valda sättet att utforma kvalitetssystemet. Det bör framgå genom vilka huvudsakliga rutiner och processer som lärosätet bedömer att verksamheten håller hög kvalitet och kvalitetssäkringsarbetet fungerar som det är tänkt. Värdefull information är också i vilken mån det finns skriftlig dokumentation kopplad till rutinerna och processerna.

Om lärosätets kvalitetssäkringsarbete tidigare har granskats av UKÄ ska lärosätet i självvärderingen förhålla sig till den tidigare granskningen. Beskrivningen bör vara övergripande och ge bedömargruppen en bild av hur kvalitetssäkringsarbetet har utvecklats sedan den förra granskningen.

Lärosätet får gärna ge exempel på hur lärosätet med hjälp av kvalitetssystemet har identifierat och agerat på brister eller utvecklingsområden. Exempel på att kvalitetssäkringsarbetet fungerar som det är tänkt hjälper bedömargruppen att förstå hur arbetet fungerar i praktiken.

Lärosätet kan gärna hänvisa till dokument i den löpande texten för att exemplifiera och stödja analysen, men självvärderingen ska kunna stå för sig själv. Det betyder att självvärderingens information ska vara tillräcklig för att bedömargruppen ska få en grundläggande förståelse för de belägg som lämnats, utan att behöva läsa de dokument som lärosätet hänvisar till.

I granskningen av lärosätets kvalitetssäkringsarbete avseende utbildning är både student- och doktorandperspektivet samt arbetslivsperspektivet centrala.⁵ Lärosätet ska beskriva genom vilka processer de olika perspektiven tas om hand och vilka bedömningsgrunder de kopplar till.

Självvärderingen ska omfatta högst 80 sidor, teckenstorlek 12.

Till självvärderingen bifogas:

- fastställd beskrivning av lärosätets kvalitetssystem
- organisationsskiss
- arbets- och delegationsordning
- sammanställning över de mest centrala styrdokumenterna för kvalitetssäkringsarbetet avseende utbildning respektive forskning.

⁵ Regeringens skrivelse 2015/16:76 Kvalitetssäkring av högre utbildning

Studenterna och doktoranderna skriver en inlägga

I granskningarna av lärosätenas kvalitetsarbete erbjuder UKÄ studentkåren att tillsammans med doktorandsektionen eller annan doktorandorganisation vid lärosätet lämna in ett skriftligt underlag till UKÄ, en så kallad *student- och doktorandinlägga*. Syftet med inlagan är att ge student- och doktorandkårerna, eller motsvarande organ, möjlighet att redovisa sin syn på och erfarenheter av lärosätets kvalitetssäkringsarbete. UKÄ har tagit fram en guide för student- och doktorandkårerna, se bilaga 1.

Det är viktigt att påpeka att lärosätets kvalitetsarbete är en gemensam angelägenhet för lärosätets personal, studenter och doktorander, och att en student- och doktorandinlägga inte ska påverka studenternas och doktorandernas möjligheter att vara delaktiga i lärosätets självvärderingsarbete.

Lärosätet lämnar in dokumentation från fördjupningsspår

Utöver de beskrivningar och belägg som ges i lärosätets självvärdering, ingår även material från fördjupningsspår som en del av det samlade bedömningsunderlaget i granskningen.

Under granskningsprocessen väljer bedömargruppen max tre fördjupningsspår. Syftet med fördjupningsspåren är att granska hur väl lärosätets kvalitetssäkringsarbete fungerar i praktiken genom att närmare undersöka lärosätets kvalitetssäkringsarbete inom utvalda områden.

Fördjupningsspårens utformning och inriktning kan variera, men de ska alltid vara kopplade till bedömningsgrunderna.

Exempel på dokumentation som kan begäras in är lärosätets egna utvärderingar, uppföljnings- och utvecklingsplaner för ett visst område inom kvalitetssäkringsarbetet eller dokumentation från beredande eller beslutande organ. Dokument som begärs in i fördjupningsspåren ska vara sådana som redan finns på lärosätet, lärosätet förväntas inte skapa nya dokument på grund av granskningen.

Övriga underlag

Inför granskningarna sammanställer UKÄ bakgrundsinformation om lärosätet. Uppgifterna kan till exempel bestå av resultaten från UKÄ:s granskningar, statistik som visar på genomströmning och etableringsgrad samt uppgifter om lärosätets ekonomi, personal och vetenskapliga/konstnärliga produktion. Bakgrundsinformationen är inte ett bedömningsunderlag. Däremot kan bedömarna använda den som utgångspunkt för frågor vid platsbesöket och kan även ligga till grund för val av fördjupningsspår.

Materialet tillgängliggörs även för lärosätet i samband med granskningen.

Viktiga moment i granskningsprocessen

Lärosätet deltar på öppna digitala informationsmöten

UKÄ anordnar varje år öppna digitala informationsmöten för lärosätena samt student- och doktorandkårerna. Lärosätena och student- och doktorandkårerna kan själva välja vilket av dessa möten de vill närvara vid och vilka personer som ska närvara. Innan ett lärosäte inleder sin granskningsprocess förutsätts det att de medverkat vid något av dessa möten. Informationsmötet syftar till att ge generell information om granskningsprocessens upplägg och innehåll. UKÄ lämnar inte någon detaljerad information om tidplan eller andra specifika frågor om enskilda granskningar vid detta möte.

UKÄ rekryterar bedömare

Granskningarna genomförs genom kollegial granskning av bedömargrupper. Bedömargrupperna ska bestå av externa, oberoende sakkunniga från högskolesektorn, student- eller doktorandrepresentanter och företrädare för arbetslivet.

UKÄ sätter samman bedömargrupperna utifrån ett nomineringsförfarande där lärosäten, student- och doktorandkårer via SFS samt arbetslivsorganisationer får lämna förslag på bedömare. Som en kvalitetssäkrande åtgärd erbjuds lärosätet tillfälle att yttra sig över bedömargruppens sammansättning, till exempel utifrån eventuella jävsinvändningar eller eventuella behov av ytterligare kompetens, innan UKÄ fastställer bedömargruppens sammansättning.

En bedömargrupp ska sammantaget ha så bred och djup kompetens att den kan bedöma de bedömningsgrunder som ingår i granskningen. Minst en av bedömarna bör vara eller ha varit verksam i utlandet. Bedömargruppen ska ha god kännedom om det svenska högskolesystemet och om internationella högskolesystem. Bedömarna ska också ha god kunskap om och erfarenhet av kvalitetssäkringsarbete inom utbildning och forskning på olika nivåer.

Bedömarnas uppdrag inleds med en utbildning i UKÄ:s gransknings- och arbetsmetod. Utbildningen syftar till att tydliggöra uppdraget och förväntningarna.

UKÄ bjuder in till möte om den enskilda granskningens tidplan och upplägg

Vid granskningens start genomförs ett möte med projektledningen från UKÄ, samt representanter från lärosätet och student- och doktorandkåren. Vid mötet presenterar UKÄ tidplanen för den enskilda granskningen och går igenom praktikaliteter. Vid mötet kan deltagarna ställa frågor om den enskilda granskningen.

Lärosätet har ett första möte med bedömargruppen om kvalitetssystemet

Efter att lärosätet har lämnat in självvärderingen bjuder UKÄ in till ett inledande samtal mellan bedömargruppen och lärosätet, inklusive representanter från student- och doktorandkåren. Vid det inledande mötet får lärosätet presentera sitt kvalitetssystem samt lärosätets specifika mål, förutsättningar och sammanhang. Mötet syftar till att ge bedömargruppen en inledande, övergripande förståelse för det lärosäte de ska granska.

Bedömargruppen väljer fördjupningsspår

Under granskningsprocessen väljer bedömargruppen max tre fördjupningsspår för att närmare undersöka hur lärosätets kvalitetssäkringsarbete fungerar i praktiken. Ansvarig utredare på UKÄ informerar lärosätet om bedömargruppens val av fördjupningsspår och för en dialog med lärosätet om vilken dokumentation som lärosätet ska lämna in.

Bedömargruppen genomför intervjuer

Bedömargruppen genomför ett besök på plats på lärosätet. Under platsbesöket intervjuar bedömarna personer från olika delar av lärosätet.

Inför intervjuerna och efter samråd med lärosätet, skickar UKÄ en lista med de funktioner som bedömargruppen önskar träffa och ett förslag på schema. Senast två veckor före intervjun meddelar lärosätet samt student- och doktorandkåren vilka personer som de föreslår ska delta vid intervjupassen till den ansvariga utredaren vid UKÄ.

De studenter eller doktorander som deltar vid platsbesökets intervjuer ska i första hand vara utsedda av en student- och doktorandorganisation som antingen tillhör en student- och doktorandkår eller själv har kårstatus vid lärosätet. Om student- och doktorandkåren inte har möjlighet att rekrytera studenter och doktorander till intervjuerna kan UKÄ ta hjälp av lärosätet med rekryteringen.

Lärosätet samt student- och doktorandkåren ansvarar för att de personer som har utsetts till att delta vid intervjuerna får all nödvändig information.

Vid behov kan bedömargruppen genomföra ytterligare intervjuer. De bör helst genomföras digitalt.

Bedömargruppen yttrar sig och UKÄ fattar beslut

I bedömargruppens yttrande framgår om lärosätet uppfyller bedömningsgrunderna. Bedömargruppens bedömningar och resonemang ska redovisas på ett klart och tydligt sätt, så att det framgår vad bedömarna anser inte är uppfyllt vid ett negativt utfall. För att yttrandena ska bidra till lärosätens kvalitetsutveckling ska bedömarna även lyfta fram styrkor och goda exempel.

Innan UKÄ fattar beslut skickas bedömargruppens preliminära yttrande till lärosätet på delning. Syftet med delningen är att ge lärosätena möjlighet att påtala eventuella faktafel i yttrandet. Delningstiden är fyra veckor. Bedömarna tar del av lärosätets svar och gör ändringar i yttrandet där det är relevant. Lärosätets skriftliga svar på delningen bifogas till yttrandet.

Det samlade omdömet av lärosätets kvalitetssäkringsarbete ges på en tregradig skala. UKÄ beslutar om att godkänna kvalitetssäkringsarbetet, godkänna kvalitetssäkringsarbetet med förbehåll eller ifrågasätta kvalitetssäkringsarbetet vid lärosätet. Det slutliga yttrandet från bedömargruppen ligger till grund för UKÄ:s beslut.

Det samlade omdömet

Godkänt kvalitetssäkringsarbete

Vid det samlade omdömet godkänt kvalitetssäkringsarbete är lärosätets kvalitetssäkringsarbete väl beskrivet, väl motiverat och väl fungerande i praktiken. Det är systematiskt och effektivt på samtliga nivåer inom lärosätet, från ledningsnivå till institutionsnivå.

Godkänt kvalitetssäkringsarbete med förbehåll

Vid det samlade omdömet godkänt kvalitetssäkringsarbete med förbehåll är lärosätets kvalitetssäkringsarbete i huvudsak väl beskrivet, väl motiverat och väl fungerande i praktiken. Av beslutet framgår vilka bedömningsgrunder som inte uppfyllda, som lärosätet ska följa upp och åtgärda inom en viss tidsperiod.

Ifrågasatt kvalitetssäkringsarbete

Vid det samlade omdömet ifrågasatt kvalitetssäkringsarbete finns det flera betydande brister i lärosätets kvalitetssäkringsarbete när det gäller hur det är beskrivet, motiverat och hur det fungerar i praktiken. Bristerna är omfattande. Av beslutet framgår vilka bedömningsgrunder som inte uppfyllda, som lärosätet ska följa upp och åtgärda inom en viss tidsperiod.

UKÄ bjuder in till möte för återkoppling och samtal

Efter avslutad granskning erbjuder UKÄ ett möte där lärosätet, student- och doktorandkåren och företrädare för bedömargruppen tillsammans med UKÄ ger återkoppling på och samtalar om granskningsprocessen.

UKÄ kan också bjuda in lärosätet att delta på konferenser för erfarenhetsutbyte med fördjupande och utvecklande syften.

Omprövning

Lärosätena kan begära omprövning av UKÄ:s beslut. En särskild expertgrupp, utsedd av UKÄ, bereder omprövningsärendena. Syftet med expertgruppens granskning är att undersöka om det har förekommit brister i den tidigare granskningsprocessen. Expertgruppen bedömer inte sakfrågor utan bara den tidigare gransknings- eller utvärderingsprocessen vid UKÄ.

Klagomål

UKÄ eftersträvar öppenhet och dialog i kvalitetssäkringen av universitetens och högskolornas verksamhet. Om det trots detta skulle uppstå missnöje kring granskningsprocessen har lärosätena möjlighet att framföra klagomål. Klagomålen kan avse processen för UKÄ:s granskningar eller dem som genomfört granskningen. Klagomål framförs av berört lärosäte via rektor.⁶

Uppföljning

UKÄ följer upp samtliga lärosäten, oavsett granskningsresultat, efter granskningen.

När kvalitetssäkringsarbetet är godkänt

De lärosäten vars kvalitetssäkringsarbete avseende utbildning och/eller forskning godkänns följs upp med en dialog om de rekommendationer och utvecklingsområden som bedömargruppen beskrivit i yttrandet. Uppföljningen sker ungefär ett år efter beslut.

När kvalitetssäkringsarbetet är godkänt med förbehåll

De lärosäten vars kvalitetssäkringsarbete avseende utbildning och/eller forskning godkänns med förbehåll följs upp på de bedömningsgrunder som inte bedömts som uppfyllda. Lärosätet ska senast två år efter beslut

⁶ Riktlinjer för hantering av klagomål avseende UKÄ:s kvalitetssäkring av universitetens och högskolornas verksamhet, reg.nr: 00502-24

återkomma med en redovisning av de åtgärder som genomförts. UKÄ tillsätter en bedömargrupp som följer upp åtgärderna. Kompletterande underlag och intervjuer ingår vid behov i uppföljningen.

Vid uppföljningen kan UKÄ fatta beslut om att ge lärosätet omdömet *godkänt kvalitetssäkringsarbete* eller att låta omdömet *godkänt kvalitetssäkringsarbete med förbehåll* kvarstå. Bedömargruppens yttrande ligger till grund för UKÄ:s beslut. Någon ytterligare uppföljning av lärosätets kvalitetssäkringsarbete genomförs inte innan nästa ordinarie granskning.

När kvalitetssäkringsarbetet är ifrågasatt

De lärosäten vars kvalitetssäkringsarbete avseende utbildning och/eller forskning ifrågasätts följs upp på de bedömningsgrunder som bedömts som inte uppfyllda. Lärosätet ska senast två år efter beslut återkomma med en redovisning av de åtgärder som genomförts. En bedömargrupp tillsätts för att granska redovisningen av åtgärder. Kompletterande underlag och intervjuer ingår vid behov i den uppföljande granskningen.

Vid uppföljningen kan UKÄ fatta beslut om att ge lärosätet omdömet *godkänt kvalitetssäkringsarbete* eller *godkänt kvalitetssäkringsarbete med förbehåll* alternativt låta omdömet *ifrågasatt kvalitetssäkringsarbete* kvarstå. Bedömargruppens yttrande ligger till grund för UKÄ:s beslut. Någon ytterligare uppföljning av lärosätets kvalitetssäkringsarbete genomförs inte innan nästa ordinarie granskning.

Bilaga 1. Guide till student- och doktorandkårernas arbete med student- och doktorandinlagan

I granskningarna av lärosätenas kvalitetssäkringsarbete erbjuder UKÄ studentkåren att tillsammans med doktorandsektionen eller någon annan doktorandorganisation vid lärosätet lämna in ett skriftligt underlag, en så kallad student- och doktorandinlaga.

Student- och doktorandinlagan ska innehålla doktorandernas och studenternas syn på hur lärosätet arbetar med att säkerställa och utveckla kvaliteten i utbildningen och forskningen samt hur studenter och doktorander engageras i det arbetet. Student- och doktorandinlagan behöver inte innehålla synpunkter på alla bedömningsgrunder, utan kan fokusera på några utvalda områden som de anser är särskilt angelägna. Syftet med inlagan är att ge student- och doktorandkåren möjlighet att redovisa sin syn på lärosätets kvalitetssäkringsarbete.

UKÄ:s granskar inte själva kvaliteten i lärosätets utbildning eller forskning. Istället handlar granskningen om de processer och rutiner som lärosätet har för att veta om deras utbildningar och forskning håller god kvalitet eller inte. Lika viktigt är om lärosätet genomför åtgärder och stärker kvaliteten om den brister.

UKÄ vill understryka att en student- och doktorandinlaga inte ersätter studenternas- och doktorandernas medverkan vid lärosätets arbete med självvärderingen.

Student- och doktorandinlagans omfattning

Student- och doktorandinlagan bör inte överskrida 10 sidor. Teckenstorleken ska vara 12 punkter.

Några praktiska råd och tips

Det är bra att låta olika grupperingar diskutera och förankra innehållet i student- och doktorandinlagan innan student- och doktorandkåren beslutar om den. Ett exempel på hur kåren kan arbeta med att ta fram inlagan är att skicka ut förslag på skrivningar på remiss till olika student- och doktorandgrupper. På så sätt kan kåren hämta in synpunkter på innehållet innan man beslutar om inlagan och skickar den till UKÄ.

Om det finns flera studentkårer och doktorandsektioner eller motsvarande organ vid lärosätet, rekommenderar UKÄ att kårerna samarbetar om en gemensam student- och doktorandinlaga. Skulle det inte vara möjligt, kan kårerna skicka in separata inlagor eller skriva vissa delar gemensamt och andra separat.

Inlagan är en allmän handling

Student- och doktorandinlagan blir ett officiellt underlag i granskningen av lärosätets kvalitetssäkringsarbete. Den blir också en allmän offentlig handling, tillgänglig för alla, i samband med att den har kommit in till UKÄ. Lärosätet, studenterna och doktoranderna kommer att ha möjlighet att kommentera student- och doktorandinlagan under de intervjuer som görs av bedömargruppen.

Universitetskanslersämbetet (UKÄ) ska bidra till att stärka den svenska högskolan och Sverige som kunskapssamhälle. Vi granskar kvaliteten på högskoleutbildningarna, vi analyserar och följer upp utvecklingen inom högskolan och vi bevakar studenternas rättssäkerhet.

uka.se

